

Josipa
Bilić

O industrijskoj baštini u širokom spektru

V. međunarodna konferencija o industrijskoj baštini

Rijeka, 25. – 26. svibnja 2012.

U Rijeci je krajem svibnja održana peta međunarodna konferencija o industrijskoj baštini. Jubilarna konferencija, čiji je organizator udruga za promicanje i očuvanje riječke industrijske baštine *Pro Torpedo*, održana je ove godine na Građevinskom i Filozofskom fakultetu, koji su kao suorganizatori ustupili odlično opremljene prostorije novoizgrađenog trsatskog kampusa. Da zanimanje za industrijsku baštinu neprestano raste, pokazao je i rekordan broj domaćih i stranih izlagača, a radi velikog interesa dio izlaganja tekao je paralelno.

Glavna tema ovogodišnje konferencije posvećena je Rijeci i njenom industrijskom i graditeljskom naslijeđu. Prvi blok izlaganja, rezerviran za razmatranje teme na teoretskoj razini, počeo je iscrpnim uvodnim predavanjem s nizom primjera prenamjene industrijskih građevina (Axel Föhl, Njemačka), a nastavio se izlaganjima o Francu Antonu Steinbergu - istraživaču šuma, putova i mora u Rijeci (Stanislav Južnič, SAD), te o vrijednom industrijskom naslijeđu Slovačke, posebno o materijalima i tehnologijama njegove konzervacije (Beáta Molnárová i Michal Ganoobjak, Slovačka). Tamara Rogić (Nizozemska) u svom je izlaganju istaknula kako industrijska zgrada može biti katalizator društvenih promjena u gradu, Emilija Kastelic (Slovenija) povezala je projekte industrijskih građevina međuratnog razdoblja s licencama tadašnjih arhitekata, a Zrinka Barišić Marenčić, Ljiljana Šepić i Andrej Uchytal ukazali su na vidljive pomake na planu zaštite i revitalizacije industrijske baštine u Hrvatskoj od 2000. godine.

U drugoj sesiji izlaganja bilo je riječi o razvoju riječke prometne infrastrukture do 20. st. (Sergije Babić, Aleksandra Deluka-Tibljaš, Sanja Šurdonja, Lorella Mekić), a tematski blok je nastavljen izlaganjima o hidrotehničkom graditeljskom naslijeđu Unsko - Sanskog kantona (Emir Trožić i Edin Smajić, BiH), brani i akumulaciji Valići na vodotoku Rječini (Elvis Žic, Nana Palinić, Larsen Čebuhar i Ivan Kajapi), mostovima na Rječini (Ivana Štimac Grandić, Lucija Kuželički), utjecaju industrijalizacije na razvoj nauke o organizaciji i upravljanju proizvodnim procesom (Diana Car-Pušić, Ivona Gudac) te građevinama na povijesnoj poštanskoj cesti Via Magna koja prolazi kroz Slovačku u Rumunjsku (Eva Kralova, Slovačka).

Izlaganja o industrijskoj baštini gradova upoznala su nas s naslijeđem Siska (Vlatko Čakširan), Sarajeva (Emir Trožić i Edin Smajić, BiH), Maribora (Sonja Ifko, Slovenija), Trsta (Mirta Čok, Italija), Rijeke (Iva Mrak) i Splita (Josipa Bilić, Martina Bilanović, Miranda Prlenda, Merica Pletikosić, Kajo Ferić i Alen Harapin). U paralelnoj su sekciji održana izlaganja vezana uz pomorstvo i proizvodnju torpeda - Miljenko Smokvina prezentirao je ispitivanje torpeda i evoluciju riječke torpedne lansirne stanice, Denis Cahill (Australija) predstavio je internetsku bazu podataka o torpedu i "raketni torpedo" Patricka Cunninghama, a Ivo Mileusnić je upoznao prisutne s predmetima tvornice Torpedo koji se čuvaju u Pomorskom i povijesnome muzeju Hrvatskog primorja u Rijeci. Izlaganja o pomorstvu nastavili su Ivan Marović i Dražen

Bošković kompariranjem riječke Lansirne stanice s Pomorskim stadionom u Miamiu, Nikša Fafandjel, Marko Hadjina, Tin Matulja i Josip Andrić pokazali su metodologiju izrade dokumentacije replike rapske lađe, Jakov Karmelić, Ivana Golob i Miljenko Smokvina prezentirali su riječki svjetionik na Mlaki, a Josip Vretenar austrougarsko mornaričko zrakoplovstvo.

Prva tema subotnjih izlaganja otvorila je problematiku radničkih naselja i njihova mikrourbanizma, a posebno zanimljiva bila su nedovoljno poznata naselja i novoosnovani industrijski gradovi poslijeratnog razdoblja. Prezentirana su radnička naselja u Varešu (Maja Pličanić, Elša Turkušić, BiH), Ličkom Osiku (Nikša Božić, Jasenka Kranjčević), Company town Bata u Borovu (Ines Ambruš), pustara Zlatna Greda (Mirela Strahinić), planiranje i izgradnja radničkih naselja u Rijeci u razdoblju 1940.-1945. (Srđan Škunca), prenamjena riječke Tvornice koža Gjure Ružića (Theodor de Canziani) i tvornica UKOD na Sušaku (Julija Lozzi Barković, Ivana Hrebak i Tina Fabijančić).

Rhea Silivija Ivanuš je sjajnim izlaganjem o Milanu Paviću – fotografskom majstoru industrijskih i graditeljskih motiva sredine 20. stoljeća najavila iduću podtemu: biografije graditelja i arhitekata. U nastavku je bilo riječi o inženjeru Nikoli Mariću (Igor Čulig), arhitekturi energetskih postrojenja Lavoslava Horvata (Zrinka Paladino), zanimljivostima arhitektonskog opusa Emilija Ambrosinija (Branko Metzger-Šober), zgradi društvenog doma u bivšem tvorničkom kompleksu "Rikard Benčić" – Teatrinu (Toni Šaina), arhitektu Nereu Bacciju na Mlaki (Velid Đekić) i problematici prostora Rafinerije na Mlaki (Sonja Jurković).

Poslije organiziranog odlaska u Ulicu Milutina Barača i obilaska pogona riječke Rafinerije na Mlaki, teme popodnevnih izlaganja bile su obnova industrijske baštine i edukacija. Zanimljivo je bilo osvrnuti se na industrijske preobrazbe u Grčkoj (Eleni Boumpari, Grčka), obnovu skladišta i hidrodinamičke elektrane u staroj tršćanskoj

luci (Antonella Caroli, Italija), revitalizaciju slovačkih vojarni (Vladimir Hain, Slovačka) i termoelektrana (Katarina Šimončičova, Slovačka), kao i na hrvatske primjere: projekt adaptacije osječke Munjare za Tehnički muzej (Mario Galić, Sanja Lončar Vicković, Damir Markulak, Zlata Dolaček Alduk) i prijedlog obnove Gutmannove željeznice u Osijeku (Sanja Lončar Vicković, Dina Stober, Ivan Valentić), rekonstrukciju mlina u općini Skrad u Gorskom kotaru (Marko Franković) te mogućnosti prenamjene termoelektrane Vlaška (Bernard Franković, Lana Škopac).

Kraj su obilježila izlaganja o projektima dokumentiranja i zaštite industrijske baštine Osijeka (Sanja Lončar Vicković, Dina Stober), otvorenim pitanjima o reurbanizaciji bivše tvornice "Janko Gredelj" (Snješka Knežević), obnovi Francuskog paviljona u Zagrebu (Alan Braun, Tomislav Vidović) te riječkoj Vodovodnoj ulici (Olga Magaš) i riječkom urbanističko – arhitektonskom projektu "Krpanje grada" (Nikolina Radić - Štivić).

Riječka Konferencija je tradicionalno imala izuzetno bogat popratni program. Uz brojne izložbe i otvorenja, prvi dan je zaključen ugodnom šetnjom do Trsatske gradine i druženjem svih sudionika uz vokalnu grupu Putokazi. Uz sjajna predavanja i poster-sekciju koja je također iznjedrila niz zanimljivih tema, Rijeka je kao prijestolnica naše industrijske baštine za vrijeme čitavog trajanja Konferencije zorno podsjećala na važnost i problematiku industrijskog naslijeđa kojem se još uvijek ne pridaje pažnja kakvu zaslužuje. Pomaci su ipak primjetni i aktivnost Udruge Pro Torpedo u tom je smislu od neizrecive važnosti. Svake godine interes za konferenciju raste, animira se sve više studenata, domaćih i stranih stručnjaka, a razvija se i svijest o industrijskim dobrima ostalih hrvatskih gradova. Konferenciju prati i Zbornik radova i sažetaka koji će zasigurno biti dragocjena literatura stručnjacima iz raznih područja, a već je najavljena i tema 6. međunarodne konferencije o industrijskoj baštini – Čovjek i industrija – kojoj se nakon ovogodišnjeg iskustva unaprijed veselimo. ✕